

SV

SV

SV

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS KOMMISSION

Bryssel den 19.12.2008
KOM(2008) 894 slutlig

2008/0266 (CNS)

Förslag till

RÅDETS FÖRORDNING

av den [...]

om införande av ett förfarande för förhandling och ingående av bilaterala avtal mellan medlemsstater och tredjeländer om områdesspecifika frågor avseende domstols behörighet och erkännande och verkställighet av domar i äktenskapsmål, mål om föräldraansvar och mål om underhållsskyldighet, samt avseende tillämplig lag i mål om underhållsskyldighet

(framlagt av kommissionen)

MOTIVERING

1. BAKGRUND

• Motivering för och målsättning med förslaget

En rad gemenskapsrättsakter på det civilrättsliga området har antagits i enlighet med artikel 65 i avdelning IV i EG-fördraget, en bestämmelse som infördes genom Amsterdamfördraget.¹

Vid sidan av detta gemenskapsrättsliga regelverk karaktäriseras det civilrättsliga området för många medlemsstater även av ett antal bilaterala avtal som de ingått med tredjeländer innan de relevanta bestämmelserna i Amsterdamfördraget trädde i kraft, eller innan de blev medlemmar i Europeiska gemenskapen. I den utsträckning sådana tidigare avtal innehåller bestämmelser som inte är förenliga med EG-fördraget ska medlemsstaterna i enlighet med artikel 307 i EG-fördraget vidta alla lämpliga åtgärder för att undanröja dessa brister. EG-domstolen har bekräftat att medlemsstaterna om nödvändigt är skyldiga att säga upp avtal som är oförenliga med regelverket.

Därutöver kan det finnas behov av att ingå nya avtal med tredjeländer när det gäller civilrättsliga frågor som omfattas av avdelning IV i EG-fördraget. Som en följd av utvecklingen av den del av det europeiska rättsliga området som rör civilrättsligt samarbete, har gemenskapen erhållit extern behörighet att förhandla om och ingå internationella avtal med tredjeländer på en rad viktiga områden som anges i avdelning IV i EG-fördraget. Detta bekräftades av EG-domstolen i dess yttrande 1/03 av den 7 februari 2006 om ingåendet av den

¹ Rådets förordning (EG) nr 1346/2000 om insolvensförfaranden, EGT L 160, 30.6.2000, s. 1.
Rådets förordning (EG) nr 44/2001 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område, EGT L 12, 16.1.2001, s. 1.
Rådets förordning (EG) nr 1206/2001 om samarbete mellan medlemsstaternas domstolar i fråga om bevisupptagning i mål och ärenden av civil eller kommersiell natur, EGT L 174, 27.6.2001, s. 1.
Rådets förordning (EG) nr 2201/2003 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar i äktenskapsmål och mål om föräldraansvar samt om upphävande av förordning (EG) nr 1347/2000, EUT L 338, 23.12.2003, s. 1.
Rådets direktiv 2003/8/EG om förbättring av möjligheterna till rättslig prövning i gränsöverskridande tvister genom fastställande av gemensamma minimiregler för rättshjälp i sådana tvister, EGT L 26, 31.1.2003, s. 41.
Rådets direktiv 2004/80/EG om ersättning till brottsoffer, EUT L 261, 6.8.2004, s. 65.
Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 805/2004 om införande av en europeisk exekutionstitel för obestridda fordringar, EUT L 143, 30.4.2004, s. 15.
Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1896/2006 om införande av ett europeiskt betalningsföreläggande, EUT L 399, 30.12.2006, s. 1.
Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 864/2007 om tillämplig lag för utomobligatoriska förpliktelser (Rom II), EUT L 199, 31.7.2007, s. 40.
Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 861/2007 om inrättande av ett europeiskt småmålsförfarande, EUT L 199, 31.7.2007, s. 1.
Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1393/2007 om delgivning i medlemsstaterna av rättegångshandlingar och andra handlingar i mål och ärenden av civil eller kommersiell natur (delgivning av handlingar) och om upphävande av rådets förordning (EG) nr 1348/2000, EUT L 324, 10.12.2007, s. 79.
Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 593/2008 om tillämplig lag för avtalsförpliktelser (Rom I), EUT L 177, 4.7.2008, s. 6.
Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/52/EG om vissa aspekter på medling på privaträttens område, EUT L 136, 21.5.2008, s. 3.

nya Luganokonventionen². Domstolen konstaterade att gemenskapen har erhållit exklusiv behörighet att ingå internationella avtal med tredjeländer när det gäller frågor som påverkar bestämmelserna i exempelvis förordning (EG) nr 44/2001 (Bryssel I), särskilt bestämmelserna om domstols behörighet och de som rör erkännande och verkställighet av domar. I sitt yttrande ansåg domstolen att analysen av behörighetsreglerna i den nya Luganokonventionen visade att dessa påverkar den enhetliga och koherenta tillämpningen av gemenskapsbestämmelserna om domstols behörighet, och att de dessutom påverkar funktionen hos det system som inrättas genom dessa bestämmelser³. När det gäller den föreslagna konventionens regler om erkännande och verkställighet av domar kom domstolen till en liknande slutsats. Den ansåg att gemenskapsbestämmelserna om erkännande och verkställighet av domar inte kan särskiljas från dem om domstols behörighet, med vilka de utgör ett övergripande och koherent system, och att den nya Luganokonventionen påverkar den enhetliga och koherenta tillämpningen av gemenskapsbestämmelser om såväl domstols behörighet som erkännande och verkställighet av domar samt påverkar funktionen hos det övergripande system som dessa bestämmelser inrättar⁴.

Följaktligen måste det antas att gemenskapen erhållit exklusiv behörighet att förhandla om och ingå många av de bilaterala avtal som nämnts ovan.

Likväl är det viktigt att bedöma om frågan är av tillräckligt stort gemenskapsintresse för att gemenskapen ska ersätta alla sådana befintliga eller föreslagna avtal mellan medlemsstaterna och tredjeländer med gemenskapsavtal. Därför är det nödvändigt att fastställa ett förfarande som fyller två olika syften: Det första är att ge gemenskapen förutsättningar att bedöma om gemenskapen har tillräckligt intresse av att ingå ett visst avtal. Det andra är att bemyndiga medlemsstaterna att ingå avtalet i fråga om gemenskapen i rådande läge saknar intresse av att ingå ett gemenskapsavtal⁵.

Det som sagts ovan ligger i linje med rådets (rättsliga och inrikes frågor) slutsatser av den 19 april 2007⁶.

Kommissionen är införstådd med att ett förfarande bör utformas även för avtal som berör Rom II-⁷ och Rom I⁸-förordningarna⁹.

² Domstolens yttrande 1/03 (plenum) av den 7 februari 2006, REG 2006, s. I-1145.

³ Domstolens yttrande 1/03, punkt 161.

⁴ Domstolens yttrande 1/03, punkt 172.

⁵ En liknande lösning har tidigare valts för den civila luftfarten: se Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 847/2004 om förhandling om och genomförande av luftfartsavtal mellan medlemsstater och tredje länder, EUT L 157, 30.4.2004, s. 7.

⁶ När det gäller framtida bilaterala avtal och eventuella ändringar av befintliga avtal med enskilda tredjeländer om underhållsskyldighet föreslog rådet (rättsliga och inrikes frågor) den 19 april 2007 att det skulle inrättas ett ”förfarande för förhandling om och ingående av sådana avtal, inspirerat av befintliga prejudikat i gemenskapslagstiftning, bl.a. förfarandet för luftfartstjänster. I detta förfarande bör det fastställas kriterier och villkor som gör det möjligt att avgöra om det ligger i gemenskapens intresse att ingå ett sådant avtal. Om så inte är fallet, bör det i förfarandet finnas kriterier och villkor för medlemsstaternas förhandlingar om och ingående av avtal av denna art, särskilt när innehållet i bestämmelserna i det planerade avtalet avviker från innehållet i gemenskapens bestämmelser, i syfte att säkerställa att avtalen inte äventyrar det system som fastställs i förslaget till förordning.”

⁷ Enligt skäl 37 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 864/2007 av den 11 juli 2007 om tillämplig lag för utomobligatoriska förpliktelser (Rom II) kommer kommissionen att lägga fram ”ett förslag för Europaparlamentet och rådet om förfaranden och villkor i enlighet med vilka medlemsstaterna, i enskilda undantagsfall och avseende sektorsfrågor, skall ha rätt att för egen del med

Följaktligen föreslår kommissionen att ett sådant förfarande utformas för vissa bilaterala avtal inom fastställda områden. Det föreslagna förfarandet omfattar således två olika kategorier av ämnesområden. Ett förslag berör områdesspecifika frågor om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar i äktenskapsmål, mål om föräldransvar och mål om underhållsskyldighet, samt frågor om tillämplig lag i mål om underhållsskyldighet. Det andra förslaget rör frågor om tillämplig lag för avtalsförpliktelser respektive utomobligatoriska förpliktelser.

Det här förslaget avser ett förfarande för att ge medlemsstaterna bemyndigande inom det förstnämnda området. Samtidigt med detta förslag lägger kommissionen fram ett särskilt förslag om ett motsvarande förfarande för frågor om tillämplig lag för avtalsförpliktelser respektive utomobligatoriska förpliktelser. Eftersom bestämmelser som rör äktenskapsförhållanden, föräldransvar och underhåll måste antas med enhällighet, är det nödvändigt att lägga fram förslagen i separata rättsakter.

2. SAMRÅD MED BERÖRDA PARTER OCH KONSEKVENSANALYS

Kommissionen har utvärderat en rad olika vägar att uppnå ovannämnda mål. Med hänsyn till ämnesområdets särskilda natur har den dock inte gjort någon formell konsekvensbedömning. Två möten med experter från medlemsstaterna hölls i Bryssel den 11 mars respektive den 26 maj 2006, i syfte att utbyta idéer och synpunkter.

När det gäller förslagens räckvidd skulle medlemsstaterna ha föredragit ett övergripande instrument som omfattar både den typ av bilaterala avtal som rör olika områdesspecifika frågor och avtal av "Luganotyp" om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område – eventuellt även de bredare avtalen om rättsligt samarbete, som kan omfatta allt från straffrättsliga till civilrättsliga, familjerättsliga och administrativa frågor.

Inte desto mindre är det sannolikt att avtal som rör frågor om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område kommer att urholka den gemenskapsrättsliga ram som inrättats på området för civilrättsligt samarbete, och därför i alltför stor utsträckning påverka det gällande regelverket, som grundar sig på en tanke om integration och en strävan efter rättssäkerhet för EU-medborgarna och syftar till att förbättra deras möjligheter till rättslig prövning.

Eftersom det förfarande som kommissionen föreslår avviker från gällande gemenskapsrätt, kommer de nya bestämmelserna att begränsas till vad som är absolut nödvändigt för att uppnå de ovan beskrivna målen.

tredjeländer förhandla om och ingå avtal som innehåller bestämmelser om tillämplig lag för utomobligatoriska förpliktelser".

⁸ I förordning (EG) nr 593/2008 om tillämplig lag för avtalsförpliktelser (Rom I) finns ett liknande skäl (skäl 42).

⁹ Det kan bli nödvändigt att i dessa fall införa bestämmelser om tillämplig lag i avtalsförhållanden och utomobligatoriska förhållanden för att reglera särskilda situationer. Det kan till exempel röra sig om frågor som uppkommer i samband med förvaltning av flygplatser eller vägar. Exempel på denna typ av sektorsavtal är konventionen av den 4 juli 1949 mellan Frankrike och Schweiz om byggandet och förvaltningen av Basel-Mulhouse-flygplatsen och avtalet av den 25 april 1977 mellan Tyskland och Schweiz om vägen mellan Lörrach och Weil am Rhein på schweiziskt territorium.

Flera alternativ undersöktes av kommissionen.

Ett så kallat ”passivt status quo”, som innebär att inga åtgärder vidtas för att lösa problemet, skulle göra det omöjligt för medlemsstaterna att ingå avtal med tredjeländer på de angivna områdena.

Ett så kallat ”aktivt” status quo skulle innebära att man inte inför något lagstiftningsbaserat förfarande för återdelegering av gemenskapsbefogenheter. Alla avtal mellan medlemsstaterna och tredje länder skulle behöva förhandlas och ingås av gemenskapen i enlighet med förfarandet i artikel 300 i EG-fördraget, även om endast en medlemsstat berörs av avtalet i fråga.

Nästa alternativ består i att gemenskapen ger sitt tillstånd på grundval av allmänna kriterier i ett lagstiftningsinstrument (till exempel en förordning) eller i ett rådsbeslut (på grundval av nämnda lagstiftningsinstrument). Fördelen med detta alternativ är man skapar ett enklare förfarande som kan ligga till grund för en gemensam lösning i alla situationer. Nackdelen är att det förutsätter att de villkor som ska vara uppfyllda för att den berörda medlemsstaten ska kunna förhandla om och ingå avtal med tredjeländer måste fastställas på förhand. Det civilrättsliga samarbetet inom gemenskapen gör stadiga framsteg, vilket borde medföra ett behov av att fastställa olika kriterier för varje rättsakt i regelverket (Bryssel II-förordningen, Rom I-förordningen, Rom II-förordningen, utkastet till förordning om underhållsskyldighet, osv.).

Det sista av de föreslagna alternativen bygger däremot på att ett särskilt bemyndigande beviljas från fall till fall efter en objektiv bedömning av det avtal som medlemsstaten har anmält. Kommissionen utfärdar om nödvändigt förhandlingsdirektiv till medlemsstaten och gör därefter en utvärdering av resultatet av förhandlingarna innan den tillåter att avtalet slutgiltigt ingås.

3. RÄTTSLIGA ASPEKTER

• Sammanfattning av den föreslagna åtgärden

Syftet med förslaget är att införa ett förfarande för bedömning från gemenskapens sida av huruvida det finns ett tillräckligt gemenskapsintresse av att ingå planerade bilaterala avtal med tredjeländer och, om så inte är fallet, ge medlemsstaterna bemyndigande att ingå dessa avtal trots att de rör delar av det civilrättsliga samarbetet som omfattas av gemenskapens exklusiva behörighet.

Eftersom lösningen att ge medlemsstaterna bemyndigande innebär en avvikelse från principen att gemenskapen är exklusivt behörig att ingå internationella avtal om dessa frågor, måste förfarandet ses som en undantagsåtgärd och vara begränsat i räckvidd och tid.

Det föreslås att förfarandet ska begränsas till vissa fastställda frågor rörande dels äktenskapsmål och mål om föräldransvar och underhållsskyldighet, dels tillämplig lag på avtalsförpliktelser och utomobligatoriska förpliktelser. Det här bifogade förslaget omfattar det förstnämnda ämnesområdet.

Kommissionen föreslår följande garantier för att bevara gemenskapens regelverk, inklusive gemenskapssystemets integritet, inom de områden som behandlas här.

Förfarandet bygger på förhandsanmälan av avtalsutkastet från de medlemsstater som vill utverka bemyndigande att omförhandla och ingå ett avtal med ett tredjeland. Bedömningen görs från fall till fall i enlighet med särskilda villkor.

Om gemenskapen redan har ingått ett avtal om samma frågor med det berörda tredjelandet, får medlemsstaten inte förhandla om eller ingå avtalet och en eventuell ansökan kommer att avslås. Finns det inget avtal mellan gemenskapen och tredjelandet måste kommissionen fastställa om ett sådant avtal är att förvänta inom en nära framtid. Om så inte är fallet kan kommissionen ge sitt bemyndigande, förutsatt att följande villkor är uppfyllda: a) Medlemsstaten har visat att den har ett särskilt intresse av att ingå ett avtal med tredjelandet i fråga, särskilt på grund av ekonomiska, geografiska, kulturella eller historiska band mellan medlemsstaten och det tredjelandet. b) Kommissionen fastställer att det föreslagna avtalet har begränsad inverkan på en enhetlig och konsekvent tillämpning av gällande gemenskapsbestämmelser och på funktionen av det system som inrättas genom dessa bestämmelser.

Förfarandet innebär också att bestämmelser om tidsbegränsning ska införas i avtalen, så att det säkerställs att avtalen endast gäller fram till dess att gemenskapen ingår ett avtal om samma frågor med det berörda tredjelandet.

- **Rättslig grund**

Den rättsliga grunden för det bifogade förslaget om avtal rörande vissa områdesspecifika frågor när det gäller äktenskapsmål och mål om föräldraansvar och underhållsskyldighet är artikel 61 c i fördraget, varigenom befogenheten att besluta om åtgärder som rör civilrättsligt samarbete i enlighet med artikel 65 överförs till gemenskapen i enlighet med artikel 67.2 och 67.5. Åtgärden kommer därför att antas av rådet, som beslutar med enhällighet efter att ha hört Europaparlamentet.

- **Subsidiaritetsprincipen**

Förslaget avser ett område inom vilket gemenskapen är ensam behörig. Subsidiaritetsprincipen är därför inte tillämplig.

- **Proportionalitetsprincipen**

Förslaget är förenligt med proportionalitetsprincipen av följande skäl:

Det föreslagna förfarandet utgör ett undantag till gemenskapens utövande av exklusiv behörighet på de områden som angivits ovan. Det har begränsats till vad som är absolut nödvändigt för att göra det möjligt för medlemsstaterna att ingå avtal med tredjeländer inom vissa fastslagna områden och föreskriver ett antal kriterier som måste vara uppfyllda. En förutsättning för att medlemsstaterna ska beviljas tillstånd är att det föreslagna avtalet bedöms ha endast en försumbar inverkan på det tillämpliga gemenskapssystemet.

Eftersom ett lagstiftningsförfarande inte anses nödvändigt, och med hänsyn till att det föreslagna förfarandet rör kommissionens genomförandebefogenheter, kommer kommittéförfarandet att användas.

Förslaget minskar således den administrativa bördan på gemenskapen och på de nationella förvaltningarna till vad som är absolut nödvändigt.

- **Val av regleringsform**

Föreslagen regleringsform: förordning.

Andra former är av följande skäl inte lämpliga.

Det föreslagna förfarandet innebär en avvikelse från gemenskapsrätten. Därför anses en förordning, som är direkt tillämplig och ger de bästa garantierna när det gäller rättssäkerhet och likabehandling, vara den lämpligaste regleringsformen.

4. BUDGETKONSEKVENSER

Förslaget påverkar inte gemenskapens budget.

5. YTTERLIGARE INFORMATION

- **Översyn/ändring/tidsbegränsning**

Förslaget innehåller en bestämmelse om översyn och en bestämmelse om tidsbegränsning.

- **Närmare redogörelse för förslaget**

Tillämpningsområde (artikel 1):

Genom artikel 1 begränsas detta förslags tillämpningsområde till områdesspecifika frågor om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar i äktenskapsmål och mål om underhållsskyldighet, samt frågor om tillämplig lag i mål om underhållsskyldighet.

Definitioner (artikel 2)

I artikel 2 anges att endast bilaterala avtal mellan en medlemsstat och ett tredjeland omfattas av det förfarande som införs genom detta förslag. Multilaterala avtal (särskilt inbegripet regionala avtal) omfattas således inte.

Det föreslagna förfarandet (artiklarna 3–8)

Syftet med det föreslagna förfarandet är att skapa ett system som fungerar i praktiken, utan alltför stora formaliteter. Samtidigt garanterar det att gemenskapens regelverk kan skyddas.

Förfarandet förutsätter (artikel 3) att medlemsstaterna skriftligen meddelar kommissionen sin avsikt att inleda förhandlingar om ett nytt avtal eller om ändring av ett befintligt avtal. Denna anmälan ska omfatta en kopia av utkastet till avtal, om ett sådant finns, och all annan relevant dokumentation. Anmälan ska göras senast tre månader innan förhandlingarna med det berörda tredjelandet inleds.

Efter att ha mottagit anmälan kommer kommissionen att behöva utvärdera huruvida medlemsstaten kan fortsätta förhandlingarna (artikel 4). Om gemenskapen redan har ingått ett avtal om samma sak med det berörda tredjelandet, avslås ansökan automatiskt. Bedömningen omfattar följande steg: Om gemenskapen ännu inte har ingått avtal med det berörda tredjelandet, måste kommissionen fastställa om ett sådant avtal förväntas inom en nära

framtid. Om så inte är fallet kan kommissionen ge sitt bemyndigande, förutsatt att följande villkor är uppfyllda: a) medlemsstaten har visat att den har ett särskilt intresse av att ingå ett avtal med tredjelandet i fråga, särskilt på grund av ekonomiska, geografiska, kulturella eller historiska band mellan medlemsstaten och det tredjelandet. b) Kommissionen fastställer att det föreslagna avtalet har begränsad inverkan på en enhetlig och konsekvent tillämpning av gällande gemenskapsbestämmelser och på funktionen av det system som inrättas genom dessa bestämmelser.

Om kommissionen, mot bakgrund av vad som angetts ovan, anser att det inte föreligger några hinder för det föreslagna avtalet, kan den bemyndiga medlemsstaten att inleda förhandlingar (artikel 5). Om så krävs kan kommissionen utfärda förhandlingsdirektiv och begära att särskilda bestämmelser införs.

Avtalet ska också innehålla en bestämmelse om tidsbegränsning, så att avtalet kan upphävas om gemenskapen skulle ingå ett avtal med tredjelandet i fråga.

Beslutet om huruvida förhandlingarna ska tillåtas eller inte fattas av kommissionen med bistånd av en rådgivande kommitté, i enlighet med artikel 3 i rådets beslut 1999/468/EG om de förfaranden som ska tillämpas vid utövandet av kommissionens genomförandebefogenheter¹⁰. Eftersom förslaget syftar till att begränsa formaliteterna till ett minimum är det motiverat att använda det rådgivande förfarandet. Kommissionen lägger fram ett utkast till de åtgärder som ska vidtas för kommittén, varpå kommittén yttrar sig om dessa. När kommissionen därefter fattar beslut tar den så stor hänsyn till detta yttrande som möjligt, och underrättar kommittén om det sätt på vilket dess yttrande har beaktats.

Om kommissionens utvärdering utfaller negativt ger den inget bemyndigande. Beslutet att avslå ansökan överlämnas till en rådgivande kommitté för yttrande.

Kommissionen kan besluta att delta i förhandlingarna mellan medlemsstaten och tredjelandet i egenskap av observatör. Om kommissionen själv inte deltar, ska den av effektivitetsskäl underrättas om läget under de olika förhandlingsfaserna, så att den får tillfälle att meddela medlemsstaten sina synpunkter på avtalsinnehållet innan avtalet slutligt ingås (artikel 6).

Den sista etappen i förfarandet rör avtalets ingående (artikel 7). Innan avtalet paraferas ska den berörda medlemsstaten underrätta kommissionen om utgången av förhandlingarna och överlämna avtalstexten. Kommissionen bedömer om avtalet överensstämmer med förhandlingsdirektiven och om avtalets ingående kan anses medföra negativa verkningar för det befintliga gemenskapssystemets funktion, i synnerhet om (och i vilken omfattning) det kan komma att påverka gällande gemenskapsbestämmelser. Om bedömningen utfaller positivt ger kommissionen sitt bemyndigande. Om bedömningen utfaller negativt, får den berörda medlemsstaten inget bemyndigande att gå vidare med avtalet. Beslutet fattas i enlighet med förvaltningsförfarandet i artikel 4 i rådets beslut 1999/468/EG.

Det föreslås att kommissionen ska fatta sina beslut med avseende på varje relevant etapp i bedömningsförfarandet inom sex månader från den berörda medlemsstatens anmälan.

Övergångs- och slutbestämmelser (artiklarna 9–11)

¹⁰ Rådets beslut av den 28 juni 1999 om de förfaranden som skall tillämpas vid utövandet av kommissionens genomförandebefogenheter (1999/468/EG), EGT L 184, 17.7.1999, s. 23.

Artikel 9 innehåller övergångsbestämmelser som ska tillämpas om den berörda medlemsstaten vid tidpunkten för denna förordnings ikraftträdande redan har inlett förhandlingar med tredjelandet i fråga, eller redan har slutfört dem men ännu inte samtyckt till att bli bunden av avtalet¹¹.

Det föreslagna förfarandet är således även tillämpligt på denna situation, med förbehåll för nödvändiga anpassningar: anmälan av (utkastet till) avtalet till kommissionen, kommissionens bedömning på grundval av villkoren i artikel 4 i förslaget, bemyndigande att fortsätta förhandlingarna och fastställande av förhandlingsdirektiv om förhandlingsläget så medger samt bemyndigande att ingå avtalet.

I artikel 10 föreskrivs att kommissionen senast i januari 2014 ska lägga fram en rapport om tillämpningen av förordningen till Europaparlamentet, rådet och Europeiska ekonomiska och sociala kommittén. Eftersom tillämpningen av denna förordning är begränsad till den 31 december 2014, ska rapporten åtföljas av ett lämpligt lagförslag.

¹¹ Ett exempel på en sådan situation kunde vara 2002 års avtal mellan Belgien och Marocko om vårdnad, umgängesrätt och underhållsskyldighet, som har undertecknats men ännu inte ratificerats.

Förslag till

RÅDETS FÖRORDNING

av den [...]

om införande av ett förfarande för förhandling och ingående av bilaterala avtal mellan medlemsstater och tredjeländer om områdesspecifika frågor avseende domstols behörighet och erkännande och verkställighet av domar i äktenskapsmål, mål om föräldraansvar och mål om underhållsskyldighet, samt avseende tillämplig lag i mål om underhållsskyldighet

EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DENNA FÖRORDNING

med beaktande av fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen, särskilt artiklarna 61 c, 65, 67.2 och 67.5,

med beaktande av kommissionens förslag¹²,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande¹³,

med beaktande av Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs yttrande¹⁴, och

av följande skäl:

- (1) Avdelning IV i fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen (nedan kallat *EG-fördraget*) innehåller den rättsliga grunden för antagande av gemenskapslagstiftning på området för civilrättsligt samarbete.
- (2) Det civilrättsliga samarbetet mellan medlemsstater och tredjeländer har av tradition reglerats i avtal mellan medlemsstaterna och dessa tredjeländer.
- (3) Enligt artikel 307 i EG-fördraget ska eventuella brister när det gäller förenligheten mellan gemenskapens regelverk och internationella avtal mellan medlemsstater och tredjeländer undanröjas. Detta kan innebära att dessa avtal behöver omförhandlas.
- (4) Därutöver kan det finnas behov av att ingå nya avtal med tredjeländer inom civilrättsliga områden som omfattas av avdelning IV i EG-fördraget.
- (5) I sitt yttrande 1/03 av den 7 februari 2006 om ingåendet av de nya Luganokonventionen bekräftade EG-domstolen att gemenskapen har förvärvat

¹² EUT C [...], [...], s. [...].

¹³ EUT C [...], [...], s. [...].

¹⁴ EUT C [...], [...], s. [...].

exklusiv extern behörighet att förhandla om och ingå internationella avtal med tredjeländer på en rad viktiga områden som ingår i avdelning IV i EG-fördraget. Domstolen bekräftade särskilt att gemenskapen har erhållit exklusiv behörighet att ingå internationella avtal med tredjeländer när det gäller frågor som påverkar bestämmelserna i exempelvis förordning (EG) nr 44/2001 (Bryssel I), särskilt bestämmelserna om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område.

- (6) Enligt artikel 300 i EG-fördraget är det således gemenskapen som, inom ramen för sin behörighet, ingår sådana avtal mellan gemenskapen och ett tredjeland.
- (7) Enligt artikel 10 i EG-fördraget ska medlemsstaterna underlätta för gemenskapen att fullgöra sina uppgifter och avstå från varje åtgärd som kan äventyra att EG-fördragets mål uppnås. Denna skyldighet att samarbeta lojalt är generellt tillämplig och gäller beroende av om gemenskapens behörighet är exklusiv eller inte.
- (8) Det är nödvändigt att fastställa om det för närvarande finns ett tillräckligt gemenskapsintresse av att ersätta alla befintliga eller föreslagna bilaterala avtal mellan medlemsstater och tredjeländer med gemenskapsavtal. Följaktligen är det nödvändigt att fastställa ett förfarande som fyller två olika syften: det första är att ge gemenskapen förutsättningar att bedöma om det är av tillräckligt intresse för gemenskapen att ingå ett visst bilateralt avtal. Det andra är att tillåta medlemsstaterna att ingå avtalet i fråga, om gemenskapen inte har något intresse av att ingå ett sådant avtal.
- (9) Det bör införas ett konsekvent och öppet förfarande i syfte att i undantagsfall bemyndiga medlemsstaterna att ändra befintliga avtal med tredjeländer eller att förhandla om och ingå nya avtal, särskilt när gemenskapen själv inte har klargjort att den har för avsikt att utöva sin externa behörighet för att ingå avtalet. Detta förfarande bör inte påverka gemenskapens exklusiva behörighet och bestämmelserna i artiklarna 300 och 307 i EG-fördraget. Eftersom förfarandet innebär en avvikelse från principen att gemenskapen är exklusivt behörig att ingå internationella avtal om dessa frågor, bör det anses som en undantagsåtgärd och vara begränsat i räckvidd och tid.
- (10) Denna förordning bör begränsas till avtal om områdesspecifika frågor rörande domstols behörighet, erkännande och verkställighet av domar i äktenskapsmål och mål om föräldraansvar och underhållsskyldighet samt tillämplig lag i mål om underhållsskyldighet.
- (11) För att säkerställa att ett avtal som en medlemsstat planerar att ingå inte berövar gemenskapslagstiftningen dess effektivitet och undergräver funktionen hos det system som inrättas genom dess bestämmelser, bör det krävas ett bemyndigande såväl för att inleda eller fortsätta förhandlingar som för att ingå ett avtal. Detta kommer att göra det möjligt för kommissionen att bedöma det (möjliga) förhandlingsresultatets förväntade inverkan på gemenskapslagstiftningen. Om så krävs kan kommissionen lägga fram förhandlingsdirektiv och kräva att särskilda klausuler införs i de planerade avtalen.
- (12) För att säkerställa att avtalet inte utgör ett hinder för genomförandet av gemenskapens externa politik när det gäller civilrättsligt samarbete, bör det i avtalet fastställas att avtalet ska sägas upp om ett gemenskapsavtal om samma frågor ingås med samma tredjeland.

- (13) Det är nödvändigt att fastställa övergångsbestämmelser för att täcka situationer där medlemsstaterna, vid tidpunkten för ikraftträdandet av denna förordning, är i färd med att förhandla med ett tredjeland eller har slutfört förhandlingarna men ännu inte samtyckt till att bli bundna av avtalet.
- (14) De åtgärder som är nödvändiga för att genomföra denna förordning bör antas i enlighet med rådets beslut 1999/468/EG om de förfaranden som ska tillämpas vid utövandet av kommissionens genomförandebefogenheter¹⁵.
- (15) I enlighet med proportionalitetsprincipen i artikel 5 i fördraget går förordningen inte utöver vad som är nödvändigt för att uppnå de relevanta målen.
- (16) I enlighet med artikel 3 i det protokoll om Förenade kungarikets och Irlands ställning som är fogat till fördraget om Europeiska unionen och fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen, deltar Förenade kungariket och Irland i beslutet om och tillämpningen av denna förordning, i den utsträckning de deltagit i beslutet om och tillämpningen av de förordningar som omfattas av denna förordning eller har godtagit de tidigare förordningarna efter det att de antagits.
- (17) I enlighet med artiklarna 1 och 2 i det till fördraget om Europeiska unionen och fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen fogade protokollet om Danmarks ställning deltar Danmark inte i antagandet av denna förordning, som inte är bindande för eller tillämplig i Danmark.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Syfte och tillämpningsområde

1. Genom denna förordning inrättas ett förfarande som syftar till att bemyndiga en medlemsstat att ändra ett befintligt bilateralt avtal mellan den medlemsstaten och ett tredjeland, eller att förhandla om eller ingå ett nytt bilateralt avtal på de villkor som anges i nedanstående bestämmelser.
2. Denna förordning ska tillämpas på bilaterala avtal mellan medlemsstaterna och tredjeländer om områdesspecifika frågor avseende domstols behörighet och erkännande och verkställighet av domar i äktenskapsmål, mål om föräldransvar och mål om underhållsskyldighet, samt avseende tillämplig lag i mål om underhållsskyldighet.

¹⁵ EUT L 184, 17.7.1999, s. 23.

Artikel 2

Definitioner

1. I denna förordning avses med *avtal* ett bilateralt avtal mellan en medlemsstat och ett tredjeland.
2. I denna förordning avses med *medlemsstat* alla medlemsstater utom Danmark.

Artikel 3

Anmälan till kommissionen

1. En medlemsstat som avser att inleda förhandlingar med ett tredjeland i syfte att ändra ett befintligt avtal eller ingå ett nytt avtal som faller inom tillämpningsområdet för denna förordning, ska anmäla detta till kommissionen.
2. Anmälan ska inbegripa en kopia av det befintliga avtalet, utkastet till avtal eller det berörda tredjelandets utkast till förslag, om detta finns tillgängligt, samt all annan relevant dokumentation. Medlemsstaten ska redogöra för syftet med förhandlingarna och särskilt ange vilka frågor som kommer att tas upp, eller vilka bestämmelser i det befintliga avtalet som kommer att ändras, samt tillhandahålla eventuell annan relevant information.
3. Anmälan ska göras minst tre månader innan de formella förhandlingarna med det berörda tredje landet är planerade att inledas.

Artikel 4

Kommissionens bedömning

1. När kommissionen har mottagit anmälan ska den bedöma om medlemsstaten kan förhandla med det berörda tredjelandet. Om gemenskapen redan har ingått ett avtal om samma frågor med det berörda tredjelandet, ska ansökan avslås automatiskt.
2. Om gemenskapen ännu inte har ingått ett avtal med det berörda tredjelandet, ska kommissionen vid sin bedömning först kontrollera om gemenskapen förväntas ingå ett relevant avtal med tredjelandet inom en nära framtid. Om så inte är fallet kan kommissionen ge sitt bemyndigande, förutsatt att följande villkor är uppfyllda:
 - (a) Medlemsstaten har visat att den har ett särskilt intresse av att ingå ett bilateralt områdesspecifikt avtal med tredjelandet i fråga, särskilt på grund av ekonomiska, geografiska, kulturella eller historiska band mellan medlemsstaten och tredjelandet. och
 - (b) Kommissionen fastställer att det föreslagna avtalet har begränsad inverkan på en enhetlig och konsekvent tillämpning av gällande

gemenskapsbestämmelser och på funktionen hos det system som inrättas genom dessa bestämmelser.

Artikel 5

Bemyndigande att inleda förhandlingar

1. Om kommissionen, mot bakgrund av villkoren i artikel 4, anser att det inte föreligger några hinder för avtalet, kan den bemyndiga medlemsstaten i fråga att inleda förhandlingar om avtalet med det berörda tredjelandet. Om så krävs kan kommissionen utfärda förhandlingsdirektiv och begära att särskilda klausuler införs i det planerade avtalet.

Avtalet ska innehålla en klausul om uppsägning för det fall att gemenskapen ingår ett avtal med samma tredjeland om samma frågor. Avtalet ska innehålla följande klausul: "[medlemsstatens namn] kommer att säga upp detta avtal när Europeiska gemenskapen ingår ett avtal med [tredjelandets namn] om samma civilrättsliga frågor som omfattas av det här avtalet".

2. Om kommissionen, mot bakgrund av villkoren i artikel 4, anser att det föreligger hinder för avtalet, ska medlemsstaten inte bemyndigas att inleda förhandlingar med tredjelandet.
3. Kommissionen ska fatta beslut om sådant bemyndigande som avses i punkterna 1 och 2 i enlighet med förfarandet i artikel 8.2.

Kommissionen ska fatta beslut om medlemsstatens ansökan inom sex månader från mottagandet av den anmälan som avses i artikel 3.

Artikel 6

Kommissionens deltagande i förhandlingarna

Kommissionen kan delta i förhandlingarna mellan medlemsstaten och tredjelandet som observatör. Om kommissionen inte deltar som observatör, ska den hållas underrättad om framsteg och resultat under de olika förhandlingsomgångarna.

Artikel 7

Bemyndigande att ingå avtalet

1. Innan avtalet paraferas ska den berörda medlemsstaten underrätta kommissionen om utgången av förhandlingarna och översända avtalstexten till kommissionen.
2. Efter mottagandet av denna anmälan ska kommissionen bedöma om det framförhandlade avtalet överensstämmer med den första bedömningen. I samband med denna ytterligare bedömning ska kommissionen undersöka om det planerade

avtalet uppfyller kommissionens krav, särskilt när det gäller införandet av de klausuler som avses i artikel 5.1, och om ingåendet av det planerade avtalet skulle göra gemenskapsrätten ineffektiv och undergräva funktionen hos det system som inrättas genom avtalets bestämmelser.

3. Om kommissionen anser att förhandlingarna har lett till ett avtal som inte uppfyller kraven i punkt 2, ska medlemsstaten inte bemyndigas att ingå avtalet.
4. Om kommissionen anser att förhandlingarna har lett till ett avtal som uppfyller kraven i punkt 2, ska medlemsstaten bemyndigas att ingå avtalet.
5. Kommissionen ska fatta beslut om det bemyndigande som avses i punkterna 3 och 4 i enlighet med förfarandet i artikel 8.3.

Kommissionen ska fatta beslut om medlemsstatens ansökan inom sex månader från mottagandet av den anmälan som avses i punkt 1.

Artikel 8

Kommittéförfarande

1. Kommissionen ska biträdas av en kommitté.
2. När det hänvisas till denna punkt ska det rådgivande förfarande som anges i artikel 3 i beslut 1999/468/EG tillämpas, med iakttagande av artikel 7 i det beslutet.
3. När hänvisning görs till denna punkt ska det förvaltningsförfarande som anges i artikel 4 i beslut 1999/468/EG tillämpas, i enlighet med artikel 7 i det beslutet.
4. Den tid som avses i artikel 4.3 i beslut 1999/468/EG ska vara tre månader.

Artikel 9

Övergångsbestämmelser

1. Om en medlemsstat vid tidpunkten för denna förordnings ikraftträdande redan har inlett förhandlingar om ett avtal med ett tredjeland, ska artikel 3.1–2 samt artiklarna 4–7 vara tillämpliga.

Om förhandlingsfasen så medger, kan kommissionen lägga fram förhandlingsdirektiv eller begära införande av särskilda klausuler, i enlighet med artikel 5.1.
2. Om en medlemsstat vid tidpunkten för denna förordnings ikraftträdande redan har slutfört förhandlingarna, men ännu inte ingått avtalet, ska artiklarna 3.1–2 och 7.2–5 vara tillämpliga.

I samband med att kommissionen beslutar om den ska bemyndiga att avtalet ingås, ska den också bedöma om det föreligger några hinder för avtalet med hänsyn till villkoren i artikel 4.

Artikel 10

Översyn

Senast den 1 januari 2014 ska kommissionen lägga fram en rapport om tillämpningen av denna förordning för Europaparlamentet, rådet och Europeiska ekonomiska och sociala kommittén, eventuellt åtföljd av ett lämpligt lagstiftningsförslag.

Artikel 11

Ikraftträdande

Denna förordning träder i kraft den tjugonde dagen efter det att den har offentliggjorts i *Europeiska unionens officiella tidning*.

Den ska tillämpas till och med den 31 december 2014.

Denna förordning är till alla delar bindande och direkt tillämplig i medlemsstaterna i enlighet med fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen.

Utfärdad i Bryssel den

På rådets vägnar
Ordförande